

Очкур Максим

Київ, Україна

ORCID 0000-0002-5081-3136

СКАРБ ФАЛЬШИВИХ МОНЕТ КІНЦЯ XVI СТ. З-ПІД БЕРЕСТЕЧКА (ПОПЕРЕДНЄ ПОВІДОМЛЕННЯ)

TREASURE OF COUNTERFEIT COINS END OF XVI CENTURY FROM BERESTECHKO (ADVANCE NOTICE)

Фальшування є невід’ємною частиною грошового обігу, адже за усіх часів це було надприбутковою справою. Ці економічні злочини здійснюються для отримання прибутку через збут на грошовому ринку фальшивих монет, що не є законним платіжним засобом та не мають матеріальної цінності для грошового ринку того часу⁶⁰. Такі фальсифікати найчастіше трапляються як поодинокі знахідки або у скарбах, де вони, як правило, не складають більше 1% від загальної кількості⁶¹.

У монографії А. Бойка-Гагаріна «Фальшивомонетничество в центральной и восточной Европе в эпоху средневековья и раннего нового времени» широко досліджується питання карбування фальшивих монет на території України. Цікавими фальсифікатами, що описані в книзі, є підробки монет, карбовані за наслідуванням грошена 1599 року графства Шаумбург-Піннеберг Адольфа XIII (1581 – 1601) (Рис.1) з титулатурою Рудольфа II Габсбурга (1576 – 1612), монетний двір – місто Альтона (сучасний район міста Гамбурга). Три таких монети були знайдені на Волині⁶².

До нас потрапили відомості про унікальний скарб, знайдений у 2018 році поблизу міста Берестечка, що складається з 184 монет такого ж типу, тобто виключно з фальсифікатів. Попередній огляд засвідчує, що монети збереглись в дуже поганому стані, лише на окремих екземплярах збереглося срібне покриття. Усі монети мають схожі особливості виконання з описаними у вищезгаданій монографії – викривлення цифр «Z4» та ліній в «яблуці» держави, а також змінені місцями зірка та решітка в верхній частині герба графства. Перша представлена монета зі скарбу важить 1,23 г (Рис.2), друга – 1,18 г (Рис.3), що також збігається з вищезгаданими фальсифікатами.

Даний скарб наочно ілюструє особливості грошового обігу Волині, історію фальшивомонетництва, а також може підтвердити припущення А. Бойка-Гагаріна, що у Володимирі-Волинському та Луцьку в XVI – XVII століттях існували підпільні монетні двори, які карбували фальсифікати монет, котрі

⁶⁰ Бойко-Гагарін А.С. Фальсифікати польських полтораков 1614 года с изображением орла. Нові дослідження пам’яток козацької доби в Україні. Вип.23, Київ – 2014. С. 207-211.

⁶¹ Бойко-Гагарін А.С. Особливості фальшування монет на Волині у XVI-XVII століттях. Львівські нумізматычні записки. Ч.11-12. Львів, 2014-2015. С.25.

⁶² Бойко-Гагарін А.С. Фальшивомонетничество в центральной и восточной Европе в эпоху средневековья и раннего нового времени / Київ, 2017. – С.185-186.

збували на навколишній території⁶³. Тому цей скарб потребує детального дослідження, метрологічного та спектрального аналізу металу.

Ілюстрації

Рис. 1. Грошен 1599 року графства Шаумбург-Піннеберг, Адольф XIII.

Рис. 2. Наслідування грошена 1599 року графства Шаумбург-Піннеберг.

⁶³ Там само. – С.363-364.

Рис. 3. Наслідування грошена 1599 року графства Шаумбург-Піннеберг.

Література

1. Бойко-Гагарін А.С. Фальсифікати польських полтораков 1614 года с изображением орла. *Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні*. Вип. 23, Київ, 2014.
2. Бойко-Гагарін А.С. Особливості фальшування монет на Волині у XVI-XVII століттях. *Львівські нумізматичні записки*. Ч.11–12. Львів, 2014–2015. С.25–27.
3. Бойко-Гагарін А.С. Фальшивомонетничество в центральной и восточной Европе в эпоху средневековья и раннего нового времени. Київ, 2017. 549 с.